

Vergaderjaar 2013–2014

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 484

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN, VEILIGHEID EN JUSTITIE, DEFENSIE EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 september 2013

Met deze brief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de geïntegreerde politietrainingsmissie en over de algemene politieke ontwikkelingen in Afghanistan in de maanden april, mei en juni 2013. Hiermee wordt tevens voldaan aan het verzoek van de vaste Kamercommissie voor Defensie om een brief naar uw Kamer te sturen met daarin de volgorde van de planning van de stukken met betrekking tot de politiemissie in Afghanistan.

Algemene ontwikkelingen

Transitieproces

Op 18 juni jl. kondigde president Karzai aan dat de laatste gebieden aan de Afghanen zouden worden overgedragen en zij vanaf dat moment zelf verantwoordelijk zouden zijn voor de veiligheid in geheel Afghanistan. ISAF verleent sinds die datum alleen op verzoek van het Afghaanse leger en de politie (ANSF) bijstand aan operaties. ISAF blijft, op de achtergrond, de capaciteit van het Afghaanse leger en politie versterken. De ANSF nemen hun verantwoordelijkheid, al gaat dit gepaard met verliezen nu de opstandelingen in toenemende mate de confrontatie aangaan.

Politieke ontwikkelingen

De afgelopen periode lag de focus van de internationale gemeenschap en de Afghaanse autoriteiten op het voorbereiden van de *Senior Officials Meeting* (SOM) van 3 juli jl. in Kaboel, waarbij de voortgang op de Tokio-afspraken werd beoordeeld. De Tokio-conferentie van juli 2012 markeerde een nieuwe vorm van samenwerking tussen de internationale gemeenschap en Afghanistan: wederzijdse afspraken en verplichtingen om te hervormen in ruil voor financiële steun ten behoeve van sociaaleconomische ontwikkeling. De afspraken bestrijken verschillende terreinen,

waaronder verkiezingen, mensenrechten, anti-corruptiemaatregelen en overheidsinkomsten. De afgelopen maanden hebben de Afghaanse autoriteiten kleine stappen gezet om deze afspraken na te komen. Zo zijn in juli, na de SOM, de structuurwet en de kieswet door het parlement aangenomen. Deze wetten vormen een belangrijke juridische basis voor de verkiezingen van 2014. Tegelijkertijd blijft concrete vooruitgang op veel terreinen nog uit. Zo is op het gebied van vrouwenrechten het teleurstellend dat het afgesproken implementatierapport over de wetgeving inzake het tegengaan van geweld tegen vrouwen (EVAW wet) nog niet is voltooid.

Tijdens de SOM heeft de internationale gemeenschap de duidelijke boodschap gegeven dat financiële steun niet onvoorwaardelijk is. Met het laatste transitiejaar en de verkiezingen in het vooruitzicht is het tijd dat de Afghanen meer verantwoordelijkheid en politieke wil tot hervormingen tonen. Nederland is voornemens, evenals andere gelijkgezinde donoren, een gedeelte van de Nederlandse ontwikkelingshulp aan Afghanistan conditioneel te maken. Indien er de komende tijd onvoldoende vooruitgang wordt gemaakt op de Tokio afspraken, zal dat gevolgen hebben voor de ontwikkelingsrelatie.

Eind juli heeft het Afghaanse Lagerhuis een motie van wantrouwen aangenomen tegen Minister Patang van Binnenlandse Zaken. Minister Patang zou verzoeken van het parlement om verantwoording af te leggen over het gebrek aan veiligheid en vermeend falen van de politie hebben genegeerd. President Karzai besloot echter minister Patang aan te houden als waarnemend minister en de Hoge Raad te laten beslissen over de legaliteit van de motie. Begin september is minister Patang alsnog vervangen door Mohammad Omar Daudzai, voorheen de Afghaanse ambassadeur in Pakistan.

Ook het verzoeningsproces vergt een lange adem. Met de opening van het Taliban kantoor in Doha leek er na een langdurige impasse beweging te komen in het proces. Na de opening ontstond echter snel ophef over het naamplaatje en de vlag bij het gebouw. Inmiddels zijn deze verwijderd. Recent liet een Taliban-woordvoerder weten dat de Taliban het kantoor geheel hebben verlaten. Tot op heden zijn er nog geen officiële gesprekken in Doha gevoerd door de betrokken partijen. Er is dan ook weinig te zeggen over de voortgang van dit complexe proces en over de wil van alle partijen om het proces werkelijk te bevorderen.

Veiligheid

Hoewel in Afghanistan de afgelopen maanden het totale aantal incidenten daalde in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar, blijft de veiligheidssituatie fragiel. In het westen en noorden was de afgelopen periode sprake van een relatieve stijging van het aantal incidenten.

Ook in de noordelijke provincie Kunduz is de veiligheidssituatie precair. Het geweldsniveau is in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar toegenomen en de veiligheidssituatie staat in toenemende mate onder druk. Het vertrek van westerse troepen uit de buitengebieden leidt ertoe dat de Afghaanse overheid, net als in andere delen van Afghanistan, buiten de stedelijke gebieden terrein verliest.

Verloop van de geïntegreerde politietrainingsmissie

In de laatste drie maanden van de missie in Kunduz (die op 1 juli 2013 officieel is beëindigd) lag de nadruk op het afmaken en overdragen van

het werk aan de Afghaanse partners en op de voorbereidingen voor het vertrek uit Kunduz (de *redeployment*).

Ook in deze laatste fase van de Nederlandse missieleden zijn nog resultaten geboekt op het gebied van de versterking van de politie en *rule of law* in Kunduz. Afghaanse trainers gaven in deze periode 33 nieuwe rekruten en vijftien reeds werkzame agenten een basisopleiding, ondersteund door Nederlandse NTM-A trainers. Ook hebben 103 agenten de vervolgopleiding in deze periode met succes voltooid.

Op het gebied van training van het midden en hoger kader zijn onder leiding van EUPOL twee geïntegreerde scenariotrainingsprogramma's ontwikkeld op het gebied van crisismanagement en handhaving van de openbare orde tijdens verkiezingen. Het mentoringprogramma van EUPOL richtte zich in deze laatste periode op operationele vaardigheden en *community policing*. In Kaboel zijn de EUPOL-activiteiten voortgezet waarbij de nadruk steeds meer komt te liggen op de begeleiding en advisering van Afghaanse trainers in plaats van op het zelf geven van trainingen. Nederlanders blijven deze activiteiten binnen EUPOL Kaboel ondersteunen.

Daarnaast is met het *rule of law* programma een verdere kwaliteitsimpuls gegeven aan de juridische sector in Kunduz door de opleiding van advocaten en rechters, de samenwerking tussen politie en aanklagers en het versterken van de koppeling tussen het formele en informele rechtssysteem.

Een thema met bijzondere aandacht is de positie van vrouwen. Het aantal vrouwen bij de politie en in de justitiële keten is gestegen. Maar de positie van vrouwen bij de Afghaanse politie en het maatschappelijke stigma dat kleeft aan vrouwelijke politieagenten blijven de aandacht vragen.

Om ervoor te zorgen dat de Nederlandse inspanningen beklijven, is het van belang dat onderdelen van de geïntegreerde politietrainingsmissie ook zonder directe Nederlandse betrokkenheid kunnen worden voortgezet. Daarom is veel aandacht besteed aan de ondersteuning van het Afghaanse team dat het *Police Training Center* na het vertrek van Duitsland en Nederland gaat leiden. Daarnaast is de door Nederland ontwikkelde vervolgopleiding op 26 juni officieel geaccrediteerd door het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken. Deze opleiding wordt beschikbaar gesteld aan alle dertien Afghaanse trainingscentra. Ook is gedurende de afgelopen periode een nieuwe training ontwikkeld om de elementaire politievaardigheden periodiek te onderhouden. Twee *Afghaanse Training en Mentoring Teams* zijn in de praktijk begeleid om na het Nederlandse vertrek trainingen te geven. Ook heeft EUPOL een intensieve train-de-traineropleiding verzorgd voor 33 geselecteerde Afghaanse trainers, onder wie vijf vrouwen. Deze Afghaanse trainers hebben nu zelf de kennis om lessen voor de AUP in te richten en scenariotrainingsprogramma's te ontwikkelen.

Voor het *rule of law* programma is een plan ontwikkeld hoe Nederland ook op afstand de voortgang tot het eind van de programmaduur in 2014 kan blijven volgen. De lokale monitors die nu nog activiteiten verrichten voor de missie, zullen in dienst van GIZ de door Nederland gefinancierde projecten blijven bezoeken en daarover verslag uitbrengen. Ten slotte heeft de missie bemiddeld tussen de politiearts en het lokale ziekenhuis om ervoor te zorgen dat vrouwelijke agenten in Kunduz in het lokale ziekenhuis medische zorg kunnen krijgen van een vrouwelijke arts.

Redeployment

De eerste twee weken na beëindiging van de geïntegreerde politietrainingsmissie hebben EUPOL, de NTM-A trainers en een groot deel van de *Police Operational Mentoring and Liaison Team*-compagnie Kunduz verlaten. De vertegenwoordigers van Buitenlandse Zaken zijn begin augustus vertrokken, na ervoor gezorgd te hebben dat de monitoring van de *rule of law* activiteiten in Kunduz het komende jaar goed wordt uitgevoerd. Het overgebleven defensiedeel van de missie was tot en met augustus bezig met de *redeployment* uit Kunduz. De bijlage gaat verder in op de details van de *redeployment* (zoals toegezegd in de brief van de minister van Defensie van 7 juni 2013, Kamerstuk 27 925 nr. 481).

Inzet F-16's

Met het vertrek uit Kunduz verschuift de hoofdtaak van de F-16's naar het beschermen en ondersteunen van partners. In dat kader gelden voor de F-16's, tot het einde van de inzet medio 2014, dezelfde inzetregels die bij de bescherming van de Nederlandse troepen werden toegepast.

Onderzoek naar fraude bij Law and Order Trust Fund

In eerdere stand van zakenbrieven bent u geïnformeerd over vermoedens van fraude bij het *Law and Order Trust Fund* (LOTFA) en over het onderzoek dat hiernaar is ingesteld. In afwachting van de eindresultaten van het onderzoek heeft UNDP drie lokale medewerkers ontslagen, twee internationale VN-krachten op non-actief gesteld en andere managementmaatregelen getroffen. Zoals bekend heeft Nederland in 2012 de bijdrage aangehouden in afwachting van dit rapport. De Europese Unie, Denemarken, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hielden eveneens hun bijdragen aan.

Inmiddels zijn de uitkomsten van het onderzoek bekend: Binnen het LOTFA-aanbestedingsbudget van € 6,4 miljoen kan een bedrag tussen € 0,6 en 1,2 miljoen niet worden verantwoord. Het totale budget van LOTFA voor 2012 bedroeg ongeveer € 380 miljoen. UNDP heeft een *zero tolerance* beleid als het dit soort onregelmatigheden betreft. UNDP voert verscherpt toezicht in en gaat over tot vervolging. In navolging van de andere donoren, zal Nederland zijn bijdrage in 2013 weer hervatten. De Nederlandse bijdrage voor 2013 van € 10 miljoen is in voorbereiding.

Ten slotte

Met het oog op het einde van de missie heeft zowel de minister-president als de minister van Defensie tijdens deze rapportageperiode een bezoek gebracht aan de Nederlandse missie in Afghanistan. Tijdens beide bezoeken ging de aandacht vooral uit naar de voortgang van de missie, de voorbereidingen op de *redeployment* in juli en de manier waarop Nederland tot medio 2014 betrokken blijft bij Afghanistan (met F16's, hulp bij de ontwikkeling van de rechtstaat, de bijdrage aan EUPOL Kaboel, aan staven en door ondersteuning van het Afghaans bestuur).

De door de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking toegezegde anderhalf miljoen euro voor de verbetering van de situatie van vrouwen in het noorden van Afghanistan zal als onderdeel van het rechtsstaatontwikkelingsprogramma van de ambassade verder worden vormgegeven. Gedacht moet worden aan de vergroting van kennis van vrouwenrechten, het stimuleren van meer vrouwelijke studenten aan de rechtenfaculteiten, steun aan vrouwelijke advocaten en

verdere trainingen aan advocaten op het gebied van civiel recht. Het is voorzien dat het programma, op 1 januari 2014 begint.

Met de beëindiging van de missie op 1 juli 2013 (zoals aangekondigd in de brief van 8 maart 2013, Kamerstuk 27 925, nr. 471), is dit de laatste reguliere stand van zakenbrief over de voortgang van de politietrainingsmissie in Afghanistan. Vóór het eind van dit jaar ontvangt u de eindevaluatie over de missie. Daarnaast ontvangt u eind 2014 een brief over het de resultaten van het *rule of law* programma (dat tot medio 2014 loopt).

De bijlage van deze brief bestaat uit drie delen. Deel 1 gaat dieper in op de belangrijkste algemene (politieke) ontwikkelingen in Afghanistan. Deel 2 betreft de resultaten van de Nederlandse geïntegreerde politietrainingsmissie en deel 3 besteedt aandacht aan de organisatorische aspecten van de missie.

De minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

De minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

De minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen

Deel 1 Algemene ontwikkelingen**Politieke ontwikkelingen***Follow up Tokio-proces*

Op 3 juli jl. vond in Kaboel de *Senior Officials Meeting* (SOM) plaats als *follow-up* van de Tokio- conferentie over de sociaaleconomische ontwikkeling van Afghanistan van juli 2012. Tijdens die conferentie is het *Tokyo Mutual Accountability Framework* (TMAF) overeengekomen met wederzijdse verplichtingen en afspraken waarop vooruitgang moet worden geboekt. Tijdens deze SOM stond de beoordeling van de voortgang op de gemaakte afspraken centraal.

In aanloop naar de SOM zijn harde afspraken gemaakt over gebieden waarop vooruitgang moest worden geboekt. Nederland en de rest van de internationale gemeenschap wilden vooral vooruitgang zien op het gebied van het verbeteren van mensenrechten (specifiek vrouwenrechten), het juridisch raamwerk voor verkiezingen (kieswet/structuurwet), economische hervormingen, anti- corruptiemaatregelen en een goede afhandeling van de Kaboel bankcrisis.

De resultaten op het gebied van de afgesproken voorwaarden vielen tegen. De internationale gemeenschap heeft benadrukt dat, hoewel we betrokken blijven bij de ontwikkeling en wederopbouw, onze hulp vrijblijvend noch vanzelfsprekend is. Er moeten zichtbare resultaten worden geboekt om onze hulp te kunnen blijven verantwoorden. De EU heeft aangegeven dat, als voortgang aankomend jaar uitblijft, gekeken wordt naar mogelijkheden om hier (financiële) gevolgen aan te verbinden. Hierbij kan worden gedacht aan positieve financiële prikkels om gemaakte hervormingen te belonen maar ook aan het conditioneel maken van een deel van de toegezegde steun. Belangrijk is hierbij dat de EU lidstaten zoveel mogelijk gecoördineerd optreden om de druk op de Afghaanse autoriteiten te maximaliseren.

De Tokio-afspraken kenmerken zich door wederkerigheid. Ook de internationale gemeenschap moest een set aan afspraken doorvoeren die evenmin allemaal zijn bereikt. Nederland houdt zich al wel aan de twee belangrijkste afspraken met de Afghaanse autoriteiten: ontwikkelingshulp in lijn brengen met de Afghaanse beleidsprioriteiten en minimaal de helft van de hulp besteden aan *multi-donor trustfunds* ten behoeve van diezelfde beleidsprioriteiten. De eerstvolgende bijeenkomst op ministerieel niveau zal plaatsvinden in 2014 in het Verenigd Koninkrijk.

Verkiezingen

Op 26 mei is begonnen met de registratie van kiezers die sinds de vorige verkiezingen niet waren geregistreerd, inmiddels de kiesgerechtigde leeftijd hebben bereikt of zijn teruggekomen naar Afghanistan. De uitrol van de nieuwe elektronische ID-kaart (*E-tazkeera*) ligt momenteel stil tot de zogenoemde *Population law* door het parlement is goedgekeurd.

Een van de belangrijkste hierboven genoemde voorwaarden van de SOM was het op orde krijgen van het juridisch raamwerk (kieswet en structuurwet) voor de verkiezingen. Tijdens de SOM in Kaboel was hiervan nog geen sprake. Recent zijn beide wetten echter door het parlement aangenomen en inmiddels door Karzai getekend. Hoewel het veel tijd heeft gekost, is de goedkeuring van deze wetten nog voor het zomerreces

een positieve stap in de voorbereiding van de verkiezingen. Met de structuurwet wordt ook een klachtencommissie ingesteld waar kiezers terecht kunnen voor het melden van fraude en onregelmatigheden. Op 29 juli jl. heeft President Karzai negen nieuwe commissarissen voor de *Independent Electoral Commission* (IEC) geselecteerd uit een lijst van 27 personen voorgedragen door een, op basis van de structuurwet, ingesteld comité. Inmiddels hebben de negen nieuwe commissarissen uit hun midden Dr. Muhammad Yosuf Nooristani als nieuwe voorzitter van de IEC verkozen. De selectie van de leden en voorzitter van de klachtencommissie zal binnenkort plaatsvinden.

Verzoening

Recent leek, met de opening van het Taliban kantoor in Doha, beweging te komen in het proces dat lange tijd in een impasse verkeerde. Na de opening ontstond echter snel ophef over het naamplaatje en de vlag bij het gebouw. Inmiddels zijn deze verwijderd. Recent liet een Taliban woordvoerder weten dat de Taliban het kantoor geheel hebben verlaten. Tot op heden hebben nog geen officiële gesprekken in Doha plaatsgevonden tussen de partijen die betrokken zijn bij het verzoeningsproces. Het is nog te vroeg om een inschatting te maken wat het effect van de opening en weer de sluiting van het kantoor voor gevolgen heeft voor het verzoeningsproces. Het blijft moeilijk om verwachtingen uit te spreken over de voortgang van dit complexe proces en over de commitment van alle partijen.

Mensenrechten/ vrouwenrechten

De impasse rondom de benoeming van de commissarissen van de *Afghan Independent Human Rights Commission* (AIHRC) is doorbroken met de benoeming door Karzai van negen commissarissen half juni. Dit betreft een herbenoeming van vier commissarissen en de benoeming van vijf nieuwe. Mevrouw Sima Samar blijft voorzitter.

De internationale gemeenschap en het maatschappelijk middenveld in Afghanistan gaan na of aan de voorwaarden is voldaan dat het maatschappelijk middenveld is geconsulteerd over deze benoemingen en of de commissarissen wel voldoende achtergrond in of ervaring met mensenrechten hebben. Het is vooralsnog onduidelijk of de AIHRC aan alle criteria voldoet om haar «A-status» te behouden. Het behoud van de A-status is een voorwaarde binnen de Tokio-afspraken. De EU heeft op de SOM in Kaboel onderstreept dat het voldoen aan alle voorwaarden om de A-status te behouden een belangrijk onderdeel is van de afspraken van de Tokio-conferentie.

EVAW-wetgeving

De wet tegen geweld van vrouwen (EVAW) is momenteel van kracht op basis van een presidentieel decreet. Een aantal parlementariërs wilde de wet in stemming brengen, hetgeen tot ophef in het parlement leidde. De wet is vervolgens terugverwezen naar een parlementaire commissie. Goedkeuring van de wet door het parlement zou een positieve stap vooruit zijn. In de wet worden onder meer huiselijk geweld en gedwongen huwelijken strafbaar gesteld. Naast behandeling van de wetgeving is ook tijdens de Tokio-conferentie van vorig jaar afgesproken dat een implementierapport van de huidige werking (aantal veroordelingen en zaken) moet worden geschreven. Dit is tot op heden nog niet ontvangen.

Regionaal

In april vond de derde ministeriële bijeenkomst van het *Heart of Asia process* plaats. De EU nam hieraan deel. Zes actieplannen voor de eerder overeengekomen vertrouwenwekkende maatregelen zijn goedgekeurd. Daarnaast is onderstreept dat de tijd rijp is om zichtbare vooruitgang te laten zien en de politieke dialoog te intensiveren. De komende maanden wordt gekeken naar de financiering en de uitwerking van de actieplannen. Hoewel ook ondersteunende landen en organisaties (zoals de EU) een rol kunnen spelen bij uitvoering en financiering van de actieplannen zal het initiatief en de financiering in eerste instantie uit de regio zelf moeten komen.

Veiligheidssituatie

De zomerperiode kent traditioneel aanzienlijk meer geweldsincidenten dan de winter. Dat is ook dit jaar het geval. In vergelijking met dezelfde periode vorig jaar vonden in Afghanistan de afgelopen maanden echter minder incidenten plaats, met uitzondering van het relatief rustige westen en noorden waar in de afgelopen periode een relatief sterke stijging is waargenomen.

In de noordelijke provincie Kunduz is het geweldsniveau in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar eveneens toegenomen en staat de veiligheidssituatie in toenemende mate onder druk. Hoewel het aantal incidenten niet in alle districten is toegenomen, is er provinciebreed sprake van een verhoogde activiteit en coördinatie door de Taliban. Het toegenomen aantal gerichte aanslagen tegen militieleden en overheidsfunctionarissen heeft tot bezorgdheid geleid onder bestuurders in de provincie.

De stijging van het aantal geweldsincidenten in Kunduz is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan gevechtscontacten tussen lokale veiligheidstroepen en de opstandelingen in gebieden waar deze relatief sterk aanwezig zijn. De incidenten zijn ook gerelateerd aan lokale conflicten tussen opstandelingen, Afgaanse veiligheidstroepen, lokale machtshebbers en criminele actoren, die met elkaar wedijveren nu de westerse troepen grotendeels uit de districten zijn vertrokken. Daarnaast leidt dit vertrek ertoe dat de Afgaanse overheid, net als in andere delen van Afghanistan, buiten de stedelijke gebieden terrein verliest.

Deel 2 Inhoudelijke rapportage over de doelstellingen van de geïntegreerde politietrainingsmissie

In dit gedeelte wordt de voortgang van de geïntegreerde politietrainingsmissie beschreven per onderdeel van de missie, aan de hand van de thematische indeling van het geïntegreerde missieontwerp.

Thema Civiele politie

De werkzaamheden van de missie hebben er toe geleid dat de kwaliteit van individuele politiemensen in Kunduz, van hoog tot laag, is toegenomen. Op provinciaal niveau is de samenhang tussen politie en de justitiële sector verbeterd alsook de toegang tot het rechtssysteem.

Basisopleiding

In de afgelopen periode trinden de Afgaanse trainers op het *Police Training Centre* (PTC) in Kunduz 33 nieuwe rekruten en vijftien reeds werkzame agenten, daarbij gementord door Nederlandse NTM-A trainers.

In mei begon de opleiding van 24 nieuwe rekruten en vier reeds werkzame agenten, die op 4 juli hun certificaat ontvingen.

Met de overname van het PTC door de AUP in het vooruitzicht, hebben de NTM-A trainers de Afghaanse staf geadviseerd op het gebied van managementtaken, onderwijs en logistiek. De werkzaamheden van deze NTM-A trainers zijn doorgedaan tot 1 juli.

Advanced Police Training Course (APTC)

Aan 103 agenten die de vervolgopleiding in de verslagperiode hebben voltooid is een certificaat uitgereikt. Elf cursisten kregen geen certificaat omdat zij teveel onderdelen van de opleiding hadden gemist.

De *Police Operational Mentoring and Liaison Teams* (POMLT) verzorgden de vervolgopleiding in vier districten van de provincie Kunduz: Aliabad, Khanabad, Imam Sahib en Kunduz.

Omdat vrouwelijke agenten niet deel konden nemen aan de reguliere vervolgopleiding, zijn twee aparte vervolgopleidingen specifiek voor de vrouwelijke AUP-agenten georganiseerd. In totaal hebben vijftien vrouwelijke AUP agenten de cursus voltooid en een certificaat in ontvangst genomen.

Tenslotte is op 26 juni de door Nederland ontwikkelde vervolgopleiding officieel geaccrediteerd door het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken. Deze training is nu niet alleen in Kunduz, maar in heel Afghanistan beschikbaar.

Afghan Training and Mentoring Team

In het voorjaar van 2013 is de missie begonnen met het opleiden van *Afghan Training and Mentoring Teams* (ATMT) zodat de Afghaanse politie na het vertrek van de internationale gemeenschap zelfstandig een vervolgopleiding kan geven. De POMLTs hebben de Afghaanse trainers tot einde missie verder gementord. De ATMTs gaven in Khanabad en Aliabad zelf de vervolgtraining aan hun Afghaanse collega's, begeleid door de POMLTs.

In de verslagperiode ontwikkelde de missie een methode voor terugkomdagen, de *Integrated Police Training Skills*. Tijdens deze terugkomdagen houden de ATMTs de basisvaardigheden van agenten die al eerder zijn opgeleid op peil. Deze methodiek is vastgelegd in een curriculum.

Vrouwen bij de AUP

Werving van vrouwen voor de AUP is primair een taak voor de Afghanen. De missie hielp hierbij door financieel bij te dragen aan mediacampagnes. Het *Department of Women's Affairs* in Kunduz organiseerde een aantal rondetafelbijeenkomsten over de positie van vrouwen binnen de politie. Het doel van deze bijeenkomsten was om in de samenleving het begrip voor de rol van vrouwen te vergroten. Dit genereerde veel publiciteit. Zo zond Radio Roshani, een van de best beluisterde radiostations van Kunduz, een paar sessies integraal uit. De laatste rondetafelbijeenkomst, waarin de plaatsvervangend politiechef in Kunduz het belang onderstreepte van vrouwelijke politieagenten voor de samenleving, is op 30 juni uitgezonden door de lokale televisiezender Khawar.

Per 1 juni 2013 bedroeg het aantal vrouwelijke AUP agenten 35. Dit is circa twee procent van de *Afghan Uniformed Police* in Kunduz.

Police Advisory group

Om de AUP in Kunduz te adviseren en assisteren op het gebied van communicatie- en informatiesystemen, personeel en logistiek heeft de missie sinds eind 2012 de beschikking over een *Police Advisory Group* (PAG), bestaande uit vier adviseurs. De werkzaamheden van de PAG betroffen vooral advisering aan de AUP op de politiebureaus in Kunduz-stad en in de districten Aliabad, Imam Sahib en Khanabad. In de verslagperiode gaf de PAG advies over de juiste opbouw van recherche-dossiers en is gewerkt aan de personeelsplanning op de politiebureaus. Ook ging veel aandacht van de PAG uit naar het verbeteren van het onderhoudsplan van het materieel van de AUP.

Community Policing

Het belang van *community policing* (*Police-e-Mardumi*) is eind juni op een door het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken georganiseerde werkconferentie benadrukt. Op de conferentie bleek dat de AUP in Kunduz in vergelijking met andere provincies goede vorderingen maakt op dit gebied. Doel van dit project is het bij elkaar brengen van de politie en bevolking en het betrekken van de bevolking bij het werk van de politie. Dit vergroot het draagvlak van de politie onder de bevolking en de effectiviteit van hun werk. Het *Police-e-Mardumi* team is op sterkte en is begonnen aan een rondgang langs externe en interne partners om de werkwijze van *Police-e-Mardumi* uit te dragen.

De AUP heeft met *Police-e-Mardumi* bij de lokale bevolking naamsbekendheid gekregen door zelf in Kunduz-stad een hardloophwedstrijd en een voetbaltoernooi te organiseren waaraan teams uit de provincies Kunduz, Baghlan, Takhar en Badakhshan hebben deelgenomen. Hiervoor was nationale en lokale media-aandacht.

Alfabetisering

Tijdens de rapportageperiode ontvingen ongeveer 1200 agenten een alfabetiseringscursus. Bij bezoeken aan de klassen constateerde de missie dat de agenten geïnteresseerd waren in de lesstof en de docenten goed gemotiveerd en capabel.

Versterking hoger en midden kader politie via EUPOL

Kaboel/Afghanistan breed

In de aanloop naar de transitie naar Afghaanse verantwoordelijkheid heeft EUPOL als doel eind 2013 alle opleidingen en trainingen, behoudens die op het gebied van de versterking van de positie van vrouwen en anti-corruptie, over te dragen aan Afghaanse trainers.

De focus van EUPOL lag in de rapportageperiode op activiteiten van de *professional development board*, waarin alle relevante internationale en Afghaanse spelers met elkaar werken aan het eenduidig opzetten van trainingsprogramma's, gebaseerd op Afghaanse behoefte en onder Afghaanse leiding. Met een door een Nederlandse onderwijs-expert ontworpen cursus *curriculum development* zijn Afghaanse trainers opgeleid om zelf op de Afghaanse behoefte toegesneden opleidingen te ontwikkelen. Tevens zijn bijdragen geleverd aan strategische management- en leiderschaps cursussen op het Police Staff College, train-de-trainer cursussen en recherche-trainingen, op trainingslocaties in Kaboel en door *mobiele training teams* bij de EUPOL *Field Offices*.

Na goedkeuring van de tienjaren visie en bijbehorende beleidsprioriteiten van het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken (Mol) door het *International Police Coordination Board*, is de focus verlegd naar het assisteren van de Afghanen met het implementeren van deze beleidsprioriteiten. Nederland blijft actief in de verschillende inhoudelijke werkgroepen, die adviseren bij de verdere uitwerking en implementatie van de Afghaanse beleidsprioriteiten, en op het gebied van mentoring van sleutelfunctionarissen op het Mol. De grote uitdaging van de komende periode is het afstemmen van de Afghaanse behoefte aan assistentie en het opbouwen van capaciteit op de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie.

Vanuit de EUPOL *Field Office Component* wordt gewerkt aan de implementatie van geleerde lessen van de geïntegreerde missie in Kunduz, met name ten aanzien van de scenariotruining en de manier waarop in Kunduz werd gementord. In het Kaboel Field Office is een scenariotruining op het gebied van incidentmanagement gegeven. In het kader van *community policing* is in het Kaboel Field Office een schoolprogramma opgezet. In dit programma leggen Afghaanse politieagenten contacten met scholen om hun werk toe te lichten en in gesprek te gaan. Ook worden maandelijkse netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor vrouwelijke politieagenten in Kaboel. Door de mobiele trainingsteams zijn daarnaast op verschillende EUPOL *Field Offices* train-de-trainer opleidingen aan Afghaanse lokale trainers gegeven. Op verzoek van EUPOL gaat de politiefunctaris, die in Kunduz de politiecommandant heeft geadviseerd, een half jaar de rol van adviseur van de politiecommandant in Mazar-e-Sharif vervullen om op deze wijze de ervaringen in Kunduz van het mentoringprogramma te delen en te implementeren in het EUPOL *Field Office* in Mazar-e-Sharif.

Kunduz

In de rapportageperiode is door EUPOL bijzondere aandacht besteed aan de overdracht van kennis op het gebied van training zodat Afghaanse trainers zelf in staat zijn trainingen in Kunduz te verzorgen. Het hogere kader van de AUP kreeg vraaggestuurd advies over de operationele uitvoering van civiele politietaken, met speciale aandacht voor *community policing* en de samenwerking tussen politie en justitie.

In samenwerking met de Afghaanse leiding van het *Police Training Centre* zijn door EUPOL 38 talentvolle politiefunctarissen onder wie vijf vrouwen getraind als instructeur en ontwikkelaar van trainingen, zodat ze ook zelf scenariotruiningen kunnen maken en uitvoeren. Tevens hebben tien cursisten een train-de-trainer researchcursus gevolgd, waardoor zij als trainer zelfstandig deze cursus kunnen verzorgen.

In deze afgelopen rapportageperiode hebben 180 politiefunctarissen uit de provincie Kunduz een specialistische EUPOL-opleiding ontvangen.

In juni heeft de missie onder aanvoering van EUPOL tweemaal op verzoek van de politiecommandant in Kunduz een scenariotruining verzorgd, telkens vanuit een ander perspectief. De eerste was gericht op crisismanagement, de tweede op handhaving van de openbare orde tijdens een verkiezingsdag. Juist door in te spelen op de behoeftes van de Afghanen, waren beide trainingen een groot succes.

EUPOL heeft de mentoringactiviteiten ten behoeve van het midden- en hoger kader van de politie tot 1 juli voortgezet. Ook is er extra aandacht besteed aan de mentoring van de operatieofficier van de AUP Kunduz en de plaatsvervangend politiechef van het *Operational Coordination Centre*.

De focus van mentoring lag op interne informatiedeling en uitvoering van operaties waardoor de operationele aanpak en planning is verbeterd.

Op 1 juli is het *EUPOL Field Office Kunduz* gesloten en zijn alle EUPOL activiteiten beëindigd. De in Kunduz werkzame politiefunctionarissen zijn in de eerste week van juli overgeplaatst naar EUPOL Kaboel.

Thema Samenwerking politie – aanklager

Voor een goed functionerende juridische keten hebben alle betrokken spelers kennis nodig van elkaars rol en taken. Het verhogen van kennis en het uitwisselen van ervaringen vergroot het begrip voor elkaars rol, taken en verantwoordelijkheden in justitiële onderzoeken. De missie heeft daartoe in verschillende gesprekken met aanklagers, politieagenten en *huqooq*-medewerkers in de districten aandacht besteed aan de samenwerking en de uitbreiding van kennis binnen de justitieketen. Diverse gesprekspartners uitten zich positief over de verbetering van de samenwerking tussen politie en justitie. De hoofdaanklager in Kunduz kan naar eigen zeggen meer en betere zaken voeren omdat de kwaliteit van de door de politie aangeleverde zaken is toegenomen.

Tijdens de eerdergenoemde *scenario based* trainingen nam beide keren een aanklager uit Kunduz-stad deel. Hij adviseerde de deelnemers aan de oefening op tactisch en operationeel niveau over bewijsgaring, rechtmatige aanhoudingen en voorgeleiding aan een aanklager.

Daarnaast gaf EUPOL de *cooperation police prosecutor course*, waaraan 28 cursisten deelnamen. Voor het eerst is deze cursus volledig gegeven door Afghaanse trainers. Deze cursus, die landelijk gegeven wordt, is in Kunduz per 1 mei voltooid.

Thema Justitiesector

Veel burgers geven ondanks de ontwikkeling van de formele justitiële sector de voorkeur aan de traditionele, informele manier van rechtspreken. De informele rechtspraak is populair omdat het snel, laagdrempelig en goedkoop is. Daarnaast staat het dicht bij de gewoonten en gebruiken van het Afghaanse leven van alledag. Een belangrijk element is dat de uitkomst van de informele rechtspraak gericht is op consensus waarbij geen van de betrokken partijen gezichtsverlies leidt.

De Nederlandse steun aan de ontwikkeling van de *rule of law* richt zich ook op deze sector. Doel is ervoor te zorgen dat de informele rechtspraak geen afbreuk doet aan de toepassing van de formele Afghaanse wet en dat individuele mensenrechten (waaronder vrouwenrechten) worden gerespecteerd. Mensen moeten daarbij zelf ook de keuze hebben om waar dat mogelijk is van het formele rechtssysteem gebruik te kunnen maken.

Het Max Planckinstituut heeft zich door middel van verschillende activiteiten gericht op het versterken van de kennis over het formele recht binnen de rechtsketen. Zo heeft het instituut in de rapportageperiode een cursus gegeven op het gebied van familie- en erfrecht aan dertig medewerkers van het Afghaanse ministerie van Justitie, het *Department of Women's Affairs*, de *Afghan Independent Human Rights Commission* en enkele andere overheidsinstanties. Verder heeft het instituut de eerste cursus gegeven op het gebied van staatsrecht, mensenrechten en kinderrechten aan docenten in het voorgezet onderwijs in Kunduz. Aan deze cursus namen circa dertig mensen deel, waarvan een derde vrouw was.

Door financiële steun aan de *Afghan Independent Bar Association* (AIBA) is een campagne gevoerd voor een bredere bekendheid van de inzet van pro deo-advocaten. Het onderwerp werd onder de aandacht gebracht in radioprogramma's, in kranten en rechtstreeks via contact met politiebureaus. Vijftien verdachten ontvingen mede dankzij deze campagne gratis rechtshulp na hun aanhouding.

Op 5 juni jl. is in Kunduz voor de derde maal een advocatenexamen afgenomen waaraan 22 juristen deelnamen, onder wie twee vrouwen. Twaalf advocaten, van wie negen uit de provincie Kunduz, zijn voor het examen geslaagd.

Op 22 april jl. is de gerenoveerde bibliotheek van de rechtenfaculteit van de Universiteit van Kunduz geopend. Met Duitse en Nederlandse financiële steun kreeg de bibliotheek juridische literatuur, meubilair en computers. De boeken zijn door Afghaanse studenten van de Nederlandse stichting KEIHAN bijeengebracht.

Thema Verbetering bewustzijn, acceptatie en toegang tot het rechtssysteem

Verbetering bewustzijn

Het *Department of Women's Affairs* in Kunduz voert een door de missie gesteund project uit waarbij de positie van vrouwen binnen de politie centraal staat. In een aantal rondetafelbijeenkomsten discussieerden deelnemers over dit onderwerp. Opnames van deze bijeenkomsten zijn uitgezonden via radio en televisie.

De door Nederland gefinancierde radiouitzendingen van de stations Roshani en Cheragh over een veelheid aan genderonderwerpen verlopen volgens planning.

Een nieuwe serie theatervoorstellingen van Mediathek werd goed bezocht. Na afloop van de voorstellingen discussieerden de aanwezigen over de verschillende onderwerpen in de voorstelling, waaronder gelijkheid voor meisjes en jongens.

De missie hield, samen met AUP, diverse presentaties op middelbare scholen en op de Universiteit in Kunduz. Op de middelbare scholen werd uitgelegd wat de politie doet en wat de politie voor hen kan betekenen. Ook werd aandacht besteed aan mensenrechten en de rechten van vrouwen. In Kunduz gaf het hoofd van het *Police-e-Mardumi* team tijdens een gezamenlijk scholenbezoek uitleg over de rol van de politie in de samenleving.

Vier Afghaanse monitoren rapporteren geregeld over de activiteiten van *The Asia Foundation*, Mediathek, BBC en de radiozenders die zij bezoeken en beluisteren. De monitoren rapporteren over activiteiten in Kunduz-stad en in de provincie. De missie onderhoudt contact met de monitoren en bespreekt met hen de activiteiten die zij bezochten.

Toegang tot het rechtssysteem

Toegang tot het rechtssysteem blijft vooral in de rurale gebieden een knelpunt. Gesprekspartners binnen de justitiële keten gaven aan dat er de afgelopen jaren sprake is van een verbetering in de toegang, hoewel er sprake is van een groot verschil tussen Kunduz-stad en daarbuiten. Hierover zijn evenwel geen harde cijfers beschikbaar.

De nieuwe kantoren voor aanklagers en *huqooqs* zijn opgeleverd in vier van de zeven districten in de provincie Kunduz. Bij de *huqooq* in Aliabad is als eerste in Kunduz een vrouw werkzaam. De oplevering van het kantoor van het ministerie van Justitie in de provincie is gepland voor november 2013.

Deel 3: Organisatie van de missie en overige zaken

F-16's

Hoofdtak van de Nederlandse F-16's sinds 1 mei 2011 was het ondersteunen van de politietrainingsmissie, de opsporing van berrmbommen en het bijdragen aan het inlichtingenbeeld. Als secundaire taak werden de jachtvliegtuigen ingezet om partners in nood te ondersteunen. Tot nu toe is dit veertien keer gepaard gegaan met wapeninzet, waarvan eenmaal in de rapportageperiode. Voor zover bekend zijn daarbij geen burgerslachtoffers gevallen. Daarnaast hebben de F-16's regelmatig de-escalerend opgetreden door zichtbaar voorbij te vliegen. Gedurende de rapportageperiode is dit zestien keer het geval geweest.

Na de voltooiing van de redeployment uit Kunduz vervalt de primaire taak van de F-16's, te weten de bescherming en ondersteuning van de politietrainingsmissie. Vanaf dat moment zullen de F-16's zich volledig wijden aan hun tweede taak, de bescherming en ondersteuning van de partners in Afghanistan. Met het oog hierop zullen de inzetregels worden aangepast. Nederland wil de partners tot het einde van de inzetperiode optimaal kunnen beschermen en ondersteunen. Daarom zijn de inzetregels, die tot dusver voor de Nederlandse missie golden, voortaan van toepassing op de eenheden van partners. Dat betekent dat ook in het geval van een op handen zijnde aanval tegen partners de F-16's hen te hulp mogen komen. In 2012 kwam al een einde aan de beperking dat alleen hulp mocht worden verleend aan partners als de F-16's al in de lucht waren. De inzetregels blijven binnen het mandaat van ISAF. Conform de afspraak met de Kamer zullen de F-16's zich ook de resterende inzetperiode beperken tot defensieve acties en zullen zij niet worden ingezet voor offensieve acties. De dreiging tegen de F-16's zelf blijft ongewijzigd. De inzetomstandigheden bij de bescherming en de ondersteuning van partners veranderen niet.

Redeployment

In de afgelopen periode is geïventariseerd welk materiaal naar Nederland terug moet en hoe hierbij het best samengewerkt kan worden met ISAF-partners. De mogelijkheden om materiaal af te stoten zijn geïdentificeerd en een klein deel van het materieel (voornamelijk containers) is overgedragen aan geïnteresseerde partijen. In Nederland werd de *redeployment* eenheid (RDE) samengesteld en voorbereid voor uitzending naar Afghanistan.

Begin juli is de RDE in Kunduz begonnen met het inpakken van het materieel voor verplaatsing via Mazar-e-Sharif naar Nederland. Amerikanen en Duitsers ondersteunen ons hierbij. Verder worden de legeringsgebouwen en de kantoorruimte die Nederland in Kunduz op het Duitse kamp hebben gebouwd, overgedragen aan de Afghaanse autoriteiten. Dit gebeurt door tussenkomst van Duitsland, dat de oplevering van het Duitse kamp aan de Afghaanse autoriteiten regelt. Ten behoeve van de *redeployment* is besloten om twee Nederlandse luchtmachtverplegers tot juli 2014 bij het Duitse gewondentransportteam te plaatsen en drie Nederlandse artsen op het kamp in Mazar-e-Sharif.

Inmiddels heeft het overgrote deel van de Nederlandse militairen Kunduz verlaten en zijn gefaseerd via Mazar-e-Sharif naar Nederland teruggevlogen. Gevoelig en essentieel materieel wordt rechtstreeks naar Eindhoven gevlogen. Het overige materieel wordt op zeetransport naar Nederland gezet. Dit zal grotendeels pas in 2014 plaatsvinden. Na aankomst in Nederland zal het materieel naar de defensie-locatie Soesterberg worden gebracht. Daar wordt groot onderhoud gepleegd voordat het materieel weer in de landsvoorraad wordt opgenomen of naar de krijgsmachtdelen wordt teruggebracht. Dit zal medio 2015 volledig zijn voltooid.

Financiën

In 2013 is besloten de geïntegreerde politietrainingsmissie per 1 juli 2013 te beëindigen. Vanaf dat moment begint de *redeployment*. De raming voor de geïntegreerde politietrainingsmissie, de gecontinueerde inzet van de Air Task Force en de Nederlandse bijdrage aan verschillende ISAF-staven, en voor de *redeployment* in 2013 bedraagt op dit moment € 81,7 miljoen. Tot 1 juli 2013 is voor de politietrainingsmissie in 2013 € 36,2 miljoen uitgegeven. De continuering van de *Air Task Force* en de Nederlandse bijdrage aan de verschillende ISAF-staven vanaf 1 juli 2013 tot 31 december 2013 is geraamd op € 21,3 miljoen. De *redeployment* is voor 2013 geraamd op € 23,4 miljoen. Alle uitgaven komen ten laste van de structurele HGIS-voorziening voor de uitvoering van crisisbeheersingsoperaties op de defensiebegroting, beleidsartikel 1 «Inzet».